

ἔντιμον αὐτοῦ ἀνέχειαν. Ἐπὶ πᾶσι δέ, καὶ τοῦτο σπάνιον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι, διεκρίθη διὰ τὴν προῖτητα τῶν πολιτικῶν παθῶν, διὰ τὴν ἀποστροφὴν πρὸς πᾶσαν κατὰ νενικημένων πολεμίων τραχύτητα, διὰ τὴν ἀποστροφὴν πρὸς πᾶσαν ἐμφυλίαν αἵματος χύσιν. Ἄν ὑπῆρξάν ποτε ἄνθρωποι τῶν ὁποίων ἡ διαγωγή ἐφαίνετο δικαιολογοῦσα τὴν ἐσχάτην τῶν τιμωριῶν, οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἦσαν βεβαίως ὁ Λεοντιάδης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν προδοταί. Αὐτοὶ ἤνοιξαν τὰς πύλας τῆς Καδμείας εἰς τὸν σπαρτιάτην Φοιβίδαν, αὐτοὶ ἐθανάτωσαν τὸν φιλόπατριν Ἴσμηνίαν. Καὶ ὅμως ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀπεδοκίμασε τὸ περὶ τοῦ φόνου αὐτῶν βούλευμα τοῦ Πελοπίδου καὶ τῶν ἄλλων ἐξορίστων ἐν μέρει λόγῳ συνέσεως καὶ ἐν μέρει συνειδήσεως λόγῳ· οἱ δὲ μεταγενέστεροι Ἕλληνες, οἱ θαυμάσαντες τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἀγωνισθέντες, εἰ καὶ πόρρωθεν, νὰ πατήσωσι τὰ ἴχνη αὐτοῦ, ὠμολόγουν ὅτι τοῦτο μάλιστα τὸ πρῶτον καὶ φιλάνθρωπον περὶ τὰς πολιτικὰς διαφορὰς ἦτο δυσκολώτατον νὰ μιμηθῶσιν.

Τοιοῦτος δὲ ὢν ὁ ἀνὴρ δὲν ἐπρωταγωνίστησεν, ὡς προείπομεν, εἰς τὸ ἤδη ἀνοχθὲν αὐτῷ στάδιον εἰμὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 371. Δύσκολον εἶναι βεβαίως νὰ ὑποθέσωμεν διὰ ἠπρόκτησε καθ' ὅλον τὸ ἐν τῷ μεταξὺ διάστημα καὶ θετικῶς γνωρίζομεν ὅτι ἐπὶ τῆς πρώτης τῶν φυγάδων εἰσβολῆς, ἅμα μετενεχθέντος τοῦ ἀγῶνος ἀπὸ τῶν οἰκῶν τοῦ Ἀρχίου καὶ τοῦ Λεοντιάδου εἰς τὴν ἀγορὰν, συνέπραξε γενναίως εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ τολμήματός καὶ συνετέλεσεν εἰς πάντα τὰ πρὸς ἀμυναν τῆς πόλεως ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἐνεργηθέντα. Πρὸ πάντων συνειργάσθη εἰς τὴν ἀποτάφρευσιν καὶ ἀποσταύρωσιν τοῦ πρὸς βορρᾶν τῶν Θηβῶν εὐφόρου πεδίου, ἀφ' οὗ οἱ πολῖται συνκόμιζον τὰ κυριώτατα πρὸς τροφήν ἀναγκαῖα. Συγχρόνως δὲ συνέπραξε μετὰ τοῦ Πελοπίδου εἰς τὴν τότε κατὰ πρῶτον, συγκρότησιν τοῦ περιφήμου «ἱεροῦ λόχου», ὅστις συνέκειτο ἐξ ἀνδρῶν ἐπιλέκτων τριακοσίων, συνδεομένων ἀνά δύο διὰ τῶν στενωπῶν τῆς φιλίας δεσμῶν καὶ τούτου ἔνεκα μέχρι θανάτου πρὸς ἀλλήλους ἀφωσιωμένων· δημοσίᾳ δὲ δαπάνῃ ἀδιαλείπτως συντηρούμενος καὶ ἀσκούμενος καὶ ὑπὸ τῶν εὐγενεστάτων αἰσθημάτων ἐμπνεόμενος διετέλεσεν ἐν τῶν κυριωτάτων ὀργάνων τοῦ μεγαλείου τῶν Θηβῶν καὶ ἐπλήρωσε τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς φήμης τῶν κατορθωμάτων αὐτοῦ, οὐδὲ ἔπεσεν εἰμὴ κατὰ τὴν ἀποφράδα ἡμέραν καθ' ἣν ἔπεσε τῆς Ἑλλάδος ἡ ἀνεξαρτησία.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας λοιπὸν ἤρχισεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ ὑπηρετῇ τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Ἄλλὰ κατὰ τὰ πρῶτα ἑπτὰ ἀπὸ τῆς ἐλευθερώσεως ἔτη ὁ Πελοπίδας φαίνεται πολὺ μᾶλλον ἐκείνου πρωταγωνιστῶν ἐν Θήβαις. Ὁ Πελοπίδας κατέλυσε τὴν τυραννίδα τοῦ Λεοντιάδου· ὁ Πελοπίδας ἐνίκησε πρῶτος τοὺς Σπαρτιάτας· ὁ Πελοπίδας ἠγώρθωσε τὴν κατὰ τὴν Βοιωτίαν ἡγεμονίαν τῶν Θηβαίων. Πελοπίδας ὁ Ἰπτόκλου πολλὰς εἶχε τὰς πρὸς τὸν Ἐπαμεινώνδαν ἀνομοιότητας, περὶ τὰς περιστάσεις καὶ ἕξεις τοῦ βίου. Ἦτο νεώτερος τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἦτο πλουσίος· ὑπῆρξεν εὐτυχῆς πατὴρ οἰκογενείας, ἐνῶ ὁ Ἐπαμεινώνδας διετέλεσεν ἀγαμος· ἠγάπα τὴν σωματικὴν μᾶλλον γύμνασιν, διατρέψων ὁσάκις ἠδύκαρει περὶ παλαίστρας καὶ κυνηγείας, ἐνῶ ὁ Ἐπαμεινώνδας προσηύμα μᾶλλον τὴν πνευματικὴν ἀσκήσιν, τὴν ὀμιλίαν, τὴν ἀκρόασιν. Καὶ ὅμως οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες συνεδέθησαν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς ζωῆς διὰ φιλίας στενωπῆς καὶ σπανίας μεταξὺ τῶν συναρχόντων καὶ συναγωνιστῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Εἰ γάρ τις ἀποβλέψας εἰς τὴν Ἀριστείδου καὶ Θεμιστοκλέους, καὶ Κίμωνος καὶ Περικλέους, καὶ Νικίου καὶ Ἀλκιβιάδου πολιτείαν, ὅσων γέγονε μεστὴ διαφορῶν καὶ φθόνων καὶ ζηλοτυπιῶν πρὸς ἀλλήλους· σέψατο πάλιν τὴν Πελοπίδου πρὸς Ἐπαμεινώνδαν εὐμένειαν καὶ τιμὴν, τούτους ἂν ὀρθῶς προσαγορεύσειε συνάρχοντας καὶ συστρατήγους ἢ ἐκείνους οἱ μᾶλλον ἀλλήλων ἢ τῶν πολεμίων